

מורי כתיב עגלת חסר, נ' משום דבבני מורי נשאו את הקרשים ושם היו מוכרחים העגלות להיות מחוברים יחד כדי שלא יפלו הקרשים כמש"כ תוס' בשבת צ"ט א' ד"ה למה ולכן כתיב עגלת חסר שהיו מחוברים כעגלה א' אבל בבני גרשון שנשאו היריעות לא היו צריכין לחבר העגלות לכן כתיב מלא.

כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת הכתוב עשה כל מה שבכף אחת (פסחים י"ט א'), יל"ע למה כפלה הכתוב י"ב פעמים (ואין לומר דאידי דכתיב בחדא כתיב בכולהו דהא במנחות י"ט ב' דריש מדתני ב' קרא תריסר זימני ולא אמרי' אידי דכתיב חד כו') וי"ל דאי לא כפלו בכולן הו"א דלכן כתיב אחת לומר דכאן אחת אבל בהני דלא כתיב אחת היו כמה כפות אבל השתא דבכולהו כתיב אחת ע"כ לדרשא זו אתי. (שוב הראוני בתו' חגיגה ו' א' ד"ה בנין ע"ש).

במנחות דף ג' זהו קטורת שעלתה ליחיד על מזבח החיצון והוראת שעה היתה בנשיאים ע"ש וקשה הא איכא נמי עדת קרח וי"ל דהתם במחתה הקריבוהו כמש"כ תו"י יומא מ"ז א' ד"ה הכא והיינו משום דקטרת בעי כלי שרת ומזבח הפנימי כלי שרת הוא כמ"ש בזבחים כ"ז ב' האי רצפה והאי כ"ש אבל מזבח החיצון שאינו כ"ש צריך במחתה ורק בנשיאים הי' הוראת שעה על מזבח החיצון ממש, מיהו בתו"י יומא נ"ג א' ד"ה אעפ"י כתבו דשל נשיאים נמי הי' במחתה וצ"ע. (וע"ל פ' תשא כתבנו דאצל משה גם מזבח החיצון הי' כ"ש). הפטרת נשא עי' בשופטים.

כתיב מלא לאשמעי' שאפילו היו ימים מלאים ושלמים ג"כ יפלו.

לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם. יל"ע למה לא נזכר כאן בנו ובתו ולמה שדרשו חז"ל דכל הפסוק מיותר ואתי כ"א לדרשא א"ש, ולפי פשוטו י"ל דלא הוצרך לכתוב בנו ובתו דהא בתו"כ אמור קאמר גבי כהן הדיוט שמתמא יאמר לבנו ובתו מה ת"ל לאביו ולאמו מה בנו ובתו שאין חייב בכבודם הרי הוא מטמא להם כ"ש אביו ואמו שחייב בכבודם מה ת"ל אביו ואמו למעט בנו ובתו נפלים דבעינן דומיא דאביו ואמו שאינן נפלים א"כ כאן שאין מטמא לאביו ואמו כ"ש לבנו ובתו, ואחיו ואחותו שחייב בכבודם כשהן גדולים ממנו כתב ג"כ אגב אביו ואמו.

גבי נזיר כתיב יביא אל פתח אוה"מ וצ"ע למה כתיב אל פתח אוה"מ ולא אל אוה"מ וי"ל לפי שכ' הרמב"ם ספ"א מבי"מ שגם ישראל אסור לו להכנס פרוע ראש למקדש ונזיר הרי גדל שערו ל' יום והוא פרוע ראש כמ"ש שם בהי"א ולכן אין מגיע אלא עד הפתח אמנם כשיצטרך להניף ע"כ יעשה משערו מחלפת כמש"כ הרמב"ם שם שאז מותר לו להכנס (אבל גבי נזיר טמא ג"כ כתוב אל פתח אוה"מ ושם לא יתכן זה דהרי כבר גילח מאתמול וי"ל דשם אתי לדרשא דנזיר מ"ד ב' שלא יקריב עד שיטבול ויעריב שמשו שיהא ראוי ליכנס בפתח אוה"מ ע"ש).

את שתי העגלות וגו' נתן לבני גרשון כפי עבדתם ואת ארבע העגלות וגו' נתן לבני מורי כפי עבדתם, בבני גרשון כתיב עגלות מלא ובבני

בהעלתך

שאו כנראה טמאוהו והשתמשו בו ונפסל מהקרבה כמ"ש בע"ז נ"ב ב' גבי מזבח, ולכן כשנצחו בית חשמונאי עשו מגורה חדשה כמ"ש במנחות כ"ח ב' שבית חשמונאי עשו מגורה משפודין של מתכת (שכשר בדיעבד) העשירו עשאו של כסף חזרו והעשירו עשאו של זהב וזה נשאר עד חורבן בית שני נמצא שישראל

בהעלתך וגו', יש בפרשה זו ד"פ מגורה ב' מלאין וב' חסרין, וי"ל דהנה המגורה שעשה משה היתה קיימת בבית ראשון כמ"ש במנחות צ"ח ב' ובשעת החורבן נטלוהו כשרים לבבל כמפורש בסוף ירמי' ומסתמא החזירוהו כשבנו בית שני כמבואר בעזרא שהחזירו את כל כלי ביהמ"ק שהורידו לבבל והי' קיים עד ימי יונים

דכשר מגרוטאות מיירי במקשה למעוטי גרוטאות [והכריחו לזה דהא חצוצרות ע"כ היו חלולין] ולפי זה י"ל דקרא כאן בא לומר דברים המעכבים במנורה דאל"ה אין יוצאין בה מצות הדלקה וקאמר וזה מעשה המנורה מקשה זהב דהיינו אם היא זהב צריכה להיות מקשה ולא חלולה ואם אינה זהב עכ"פ עד ירכה עד פרתה מקשה היא ולא גרוטאות, ולפי"ז י"ל דפרח זה מעכב גם בשאר מיני מתכות ואין דינו כשאר הפרחים שא"צ לעשותם אלא אם כן באה זהב כדדרשינן במנחות שם מדכתיב זהב גביעי' כפתורי' ופרחי' באה זהב באה גביעים כו' אבל האי פרח דלא כתיב התם דינו כמו יריכה דמעכב אף בשאר מיני מתכות דהא ליכא מיעוט למעטי' ולכך כתבתו התורה כאן. (ועמש"כ עוד במלכים בזה).

בפשוטו נראה דמצות התגלחת הי' רק על הלוי' ולא על הכהנים וקשה למה משה רבנו הוצרך להתגלח כמ"ש בסנהדרין ק"י א' והוא מימרא דרב שם והא רב עצמו ס"ל בזבחים ק"א ב' דמ"ר כה"ג הי' כל ימיו ע"ש וכן קשה בערכין י"א א' דיליף שירה מדכתיב משה ידבר והאלקים יענו בקול על עסקי קול פירש"י שהי' מצוהו לשורר לפי שמשנה לוי הי' וקשה הא משה כהן הי' וכהן שעבד עבודת לוי' במיתה כמ"ש בגמ' שם וי"ל דמ"ר אינו כמו אהרן שאחר שנעשה כהן בטלו ממנו דיני לוי' שהרי פסק הרמב"ם דכהן אינו נוטל מעש"ר אבל מ"ר לא בטלה ממנו מצות לוי' אלא שהי' ג"כ כהן והי' לו גם דיני כהונה וגם דיני לוי' ואילו הי' נכנס לארץ הי' נוטל גם תרומה וגם מעש"ר וכן לעת"ל יטול שניהן (עי' סנהדרין צ' ב') [אך אפשר דתרומה דכתיב בה לאהרן אין ניתן למשה כמ"ש שם גבי מראות נגעים]. ועי' בראב"ד תמיד שנדפס בדף כ"ח א' בשם הר"ר שמואל החסיד.

למה נגרע וגו', לכאור' מה שאלו למה נגרע בשביל שהן טמאין הן גרועין, ועוד וכי לא ידעו דין פסח שני והכתיב בפ' בא וכי יגור אתך גר ועשה פסח וגו' והי' כאזרח הארץ ואמרו במכילתא הרי שנתגייר בין שני פסחים שומע אני

עשו ד' מנורות שנים של זהב כדין ושנים שכשרין רק בדיעבד וי"ל דכנגדן כתיב ד"פ מנורה שנים מלאין ושנים חסרין.

עד ירכה עד פרתה מקשה היא, במנחות כ"ט א' למדו מכאן שהי' עוד פרח א' סמוך לירכה חוץ מהח' פרחים המנויין בפ' תרומה, ולכאורה צ"ע למה כתבה תורה פרח זה כאן ולא כתבתו בפ' תרומה עם שאר הפרחים, וגם כל הפסוק וזה מעשה המנורה לכאורה אין מקומו כאן רק בפ' תרומה דכאן מיירי בסדר ההדלקה ולא בעשיית המנורה, והנה במנחות כ"ח א' תניא מנורה היתה באה מן העשת מן הזהב עשאה מן הגרוטאות פסולה דכתיב מקשה מקשה לעכב משאר מיני מתכות כשרה דדרשינן באה זהב באה ככר גביעין כפתורין ופרחים אינה באה זהב אינה באה וגו', ואח"כ מייתי ברייתא באה זהב באה מקשה אינה באה זהב אינה באה מקשה ולכאורה ברייתא זו סותרת לברייתא דלעיל דבאה מגרוטאות פסולה ומשמע אף משאר מיני מתכות וצריך לדחוק לרש"י דלעיל לא מיירי אלא בבאה זהב ואז מקשה מעכב ולא גרוטאות משא"כ בשאר מתכות ולפי"ז זהב גרוטאות גרע משאר מתכות ופסול גם דיעבד, אבל הרמב"ם כתב ברפ"ג מביה"ב מנורה הבאה זהב תהי' כולה ככר. עם נרותי' ותהי' כולה מקשה עם העשתות ושל שאר מיני מתכות אין מקפידין על משקלה ואם היתה חלולה כשרה ואין עושין אותה לעולם מן הגרוטאות בין שהיתה של זהב בין שהיתה של שאר מיני מתכות ומבואר דהרמב"ם מפרש דבתרי עניני מקשה מיירי דברייתא קמייתא מיירי למעוטי גרוטאות וזה אין חילוק בין זהב לשאר מתכות וברייתא השני' מיירי במקשה ולא חלולה ובוזה דוקא באה זהב וכ"כ הכ"מ, ולפי"ז מ"ש בסוגיא דתרי מקשה דבהעלתך אתי חד לומר באה זהב באה מקשה אין באה זהב אין באה מקשה וחד למעוטי חצוצרות דכשרין מגרוטאות ע"ש א"כ קרא מיירי בתרי מיני מקשה וזה מעשה המנורה מקשה היא הכונה מקשה ולא חלולה כדדרשינן מינה באה זהב באה מקשה כו' וסיפא דקרא עד ירכה עד פרתה מקשה היא דממעט חצוצרות

יעשה פסח שני ת"ל והי' כאזרח הארץ מה אזרח
 שלא עשה את הראשון יעשה את השני כך גר
 שלא עשה את הראשון יעשה את השני א"כ כבר
 ידעו דין פסח שני וי"ל דאיצטריך דלא נימא כיון
 דלא חזי בראשון לא ליעבד בשני ולפ"ז וי"ל
 דודא¹²³⁴⁵⁶⁷ ידעו דין פסח שני אלא שסברו דהג"מ
 הזיד או שכח אבל הן שלא היו ראויין אין להן
 תשלומין דומיא דגר שנתגייר בין שני פסחים
 וע"ז טענו למה נגרע ממזיד שלא עשה באיסור
 יש לו תשלומין ואנו שאנו אנוסין אנו גרועין
 ממזידין עד שהשיבו שגם הן יכולין לעשות פ"ש
 (אאמו"ר זללה"ה השיב שבאמת לא ידעו דין
 פ"ש והא דדרשי' מכאזרח היינו אחר שנאמר
 להן דין פ"ש הבינו ששם הכונה לדרשא זו).

איש איש כי יהי' טמא לנפש לכם או
 לדורותיכם ובפסחים צ"ג ב' א"ר יוסי לפיכך
 נקוד על ה' לומר לא מפני שרחוק ודאי אלא
 מאיסקופת העזרה ולחץ וקשה לת"ק דס"ל
 דשיעורו ט"ו מיל וקי"ל כן מה ידרוש עם נקודו,
 וי"ל משום דלכם לא משכחת לה בדרך רחוקה
 דהרי כל מחנה ישראל לא הי' אלא י"ב מיל ואי
 משום מצורעים שישבו מחוץ למחנה מטמא
 נפקא ואע"ג דמשכחת לה באופן רחוק כגון
 שיצאו לסחור עם תגרי גוים וכיו"ב מיהו כיון
 דלא שכיחא לכן נקוד דלא קאי על לכם רק על
 לדורותיכם.

ובני אהרן הכהנים יתקעו בחצוצרות, בכל
 הפרשה כתיב חצוצרת חסר ו' חוץ מכאן, וי"ל
 ע"פ הגמרא בסוכה נ"ד א' ובני אהרן הכהנים
 יתקעו בחצוצרות מה ת"ל יתקעו הכל לפי
 המוספין תוקעין ומסיק שם נ"ה א' לומר שמרבה
 בתוקעין היינו שאם יש כמה מוספין מוסיפין
 חצוצרות ותוקעין יחד וכולהו חד מיחשבי כדתנן
 בערכין י"ג ע"א אין פותחין משתי חצוצרות
 ומתשע כנורות ומוסיפין עד לעולם כן פירש"י
 והנה בירושלמי ר"פ שני שעירי אמרו שתי
 חצוצרות שיהיו שוות וכ"ה בספרי כאן שתי
 חצוצרות שיהא שוות במראה ובקומה ובגוי
 ומסתבר דדין זה אינו אלא בשתי חצוצרות אבל
 אם מוסיפין עוד חצוצרות א"צ שיהיו שוין לאלו
 דלא גרע משאר כלי שיר, ולפ"ז הפסוק מדויק

דבכל הפרשה דמיירי בשתי חצוצרות כתיב חסר
 דמשמע שוין כדאי' במדרש מובא ברש"י פ'
 עקב לוחת כתב חסר ששניהן שוין אבל פסוק
 זה דמיירי במוסיפין הרבה חצוצרות ואז א"צ
 שיהיו כולם שוין לכן כתיב חצוצרות מלא. (והא
 דכתיב בסוף הפרשה ובראשי חדשכם ותקעתם
 בחצוצרות חסר אף שדרשוהו בסוכה על ר"ה מ"מ
 לא בא כאן לומר דמרבין תוקעין דזה נלמד מבני
 אהרן אלא עיקר דין תקיעת חצוצרות חסר שוין).

ויקרא שם המקום ההוא תבערה. צ"ע למה
 לא חשיב לה ב' מסעי וברמב"ן משמע ששם
 המקום נשתנה אח"כ לקברות התאווה וצ"ע דבפ'
 עקב כתיב ובתבערה ובמסה ובקברות התאווה
 מקציפים הייתם את ה' משמע דג' מקומות ניהו,
 ובני רא"ש נ"י אמר דשם לא חנו רק באמצע
 הדרך היו שהרי רש"י כ' שהתאוננו זה ג' ימים
 לבטנו בדרך ולא נחנו משמע דבאמצע הדרך היו
 ולא נחו עדיין ולכן נתרעמו ולכן לא חשיב להו
 ב' מסעי בין החניות.

זכרנו את הקישואים וגו', פירש"י המן הי'
 משתנה לכל המינים חוץ מאלו מפני שקשה
 למניקות, וקשה א"כ למניקות לא ישתנה
 ולאחרות ישתנה, (הדברים למ"ד קמא ביומא
 ע"ה א') וי"ל דהקב"ה הכניס במן טבע שישתנה
 לכל הטעמים שיחשבו חוץ מאלו מפני המניקות
 ואם הי' עושה שלאחרים ישתנה הי' צריך נס
 חדש לשנות טבע המן ואין ראוי לעשות נס חדש
 מה שאין מוכרח תדע דאל"כ הי' יכול לעשות
 נס שירגישו גם המניקות טעמים אלו ולא יזיק
 להן [ועי"ל שבא ללמדם שא"צ להתאוות לדבר
 המזיק]. (ועמש"כ ב' בשלח).

ותדבר מרים ואהרן וגו', הנה מ"ר לא קיים
 עדיין פו"ר כמ"ש ביבמות ס"ב א' ומה שפירש
 מאשתו הוא משום דדרש ק"ו כמ"ש שם וכבר
 כ' התוס' שם דלאו ק"ו גמור הוא אלא דמ"ר
 הכריע כן מדעתו ומה שהסכים לו הקב"ה כתבו
 תוס' שם דחשבו משום שבדרך שאדם רוצה
 לילך מוליכין אותו והיינו דהתורה לא בשמים
 היא וכיון דמ"ר הכריע כן להלכה הסכימו לזה
 גם בשמים וע"ז סברו מרים ואהרן שיכולין
 לחלוק עליו בהלכה דלפי דבריו גם כל הנביאים

כדתנן בבכורות מ"ה ב' (שור' בריטב"א מו"ק שם בע"א ע"ש).

שמעו נא דברי. ובספרי בקשו ליכנס לתוך דברי המקום אמר להם המקום המתינו לי עד שאחרוש, והוא תמוה מאד שהרי היו מגדולי הנביאים וכלום לא ידעו שהקב"ה יודע מחשבותיהם, והנה בגמ' אמרי' עני ועשיר ורשע באין לדין אומרים לעני למה לא עסקת בתורה א"ל עני הייתי וטרוד במזונותי א"ל כלום טרוד היית יותר מהלל וכעין זה עונין לעשיר ולרשע ע"ש ואמרו בשם הגרי"ס זצ"ל דחזינן מכאן שהקב"ה יתן לכל א' להתנצל ולומר כל טענותיו ואח"כ יראה לו שאינם נכונים וזהו כדי שיבין תשובת הקב"ה ולא יהי' לו תערומת, וגם כאן רצו לומר טענותיהם כדי שיבינו תשובת הקב"ה וידעו לעשות תשובה, וא"ל הקב"ה שמ"מ אין ליכנס לאמצע הדברים רק לשמוע קודם כי אולי אחרי שישמעו לא יהי' להם כבר מה לומר כמו שהי' באמת.

הפטרת בהעלתך עיין בתרי עשר.

צריכין לפרוש מנשותיהן משום האי ק"ו (שהן סברו דנבואת מ"ר הוא כמו כל הנביאים) וכיון דכל הנביאים לא נהגו כן אלמא דאין הק"ו נכון כמ"ש התוס' והם לא ידעו שנבואתו גדולה מכל הנביאים ואצלו איכא ק"ו משא"כ אצלם.

והאיש משה ענו וגו', במו"ק כ"ח א' אמר רבא הני תלת מילי בעאי קמי שמיא חוכמתי' דר"ה ועותרי' דר"ח ויהבו לי ענותנותי' דרבה בר ר"ה ולא יהבו לי, נראה הטעם משום שזה תלוי בבחירה משא"כ חכמה ועשירות.

בספרי זוטא אמר הקב"ה אם יצטרע אהרן אין כהן בע"מ יכול להקריב ע"ג המזבח אלא יראה אחותו ויתמה ויתוכח מעצמו, הא דלא קאמר אין כהן מצורע יכול להקריב משום דמבואר במו"ק ט"ז ב' דכה"ג כל השנה לגבי כרגל ואין רואין את הנגעים ברגל לכך אין לטמאותו [והא דקאמר שם והצורע לרבות כה"ג צ"ל דמיירי שעברו וטמאוהו] לכך קאמר שהוא בע"מ דגם בעלי נגעים טהורין אסורין בעבודה

שלח

לשינים וכעשן לעינים כן העצל לשולחיו, לכאור' אין מוכן מה ענין עצלות לכאן, וי"ל דהמפ' כתבו דמשה שלחם בשכיל שידע שכשיכנסו לארץ יהא המלחמה בדרך הטבע ולכן הוצרכו לדעת איך להלחם, וע"ז אמרו המרגלים שבדרך הטבע א"א כלל להלחם אתם וע"כ צריך לבא בדרך נס וא"כ יותר טוב שימותו ז' האומות כולן בדרך נס ואנחנו נכנס ליטול את א"י בלי מלחמה כלל אבל חז"ל גילו שעיקר כוונתם הי' מפני העצלות שהתעצלו להלחם ולכן הוציאו דבה וחשבו שע"ז יגרמו שילך הכל בדרך נס ולא יצטרכו להלחם וצ"ע.

ויקרא משה להושע וגו', בת"י כדי חמא משה ענותנותי' קרא משה להושע בן נון יהושע, יל"פ לפי פשוטו שמתוך ענותנותו של יהושע חשש עליו שלא ימלא לבו לחלוק על חבריו שהיו גדולי ישראל כדאי' במדרש (ועי' רמב"ן

יש לעי' לאיזה צורך שלח משה המרגלים ומה הי' דעתו החזק הוא הרפה וגו' מאי נ"מ הרי הקב"ה הבטיחם שיכבשו וגם למה חזר יהושע לשלוח מרגלים ולא חשש לתקלה, וי"ל (וכמדומה שגם במפרשים ראיתי כן) שמה שאפשר ע"פ טבע אין בא הנס ורק מה שא"א בזה בא הנס (וכמ"ש ברות רבה פ"ז בועז עשה את שלו כו' אמר הקב"ה אף אני אעשה את שלי) ולכן היה צריך לדעת עד כמה גבורתם שאם הם גבורים ביותר אין שייך להלחם בהם כלל וע"כ יבא הכל ע"י נס ואם לאו צריך קצת להלחם ולכן שלחם לברר זה אלא שהעם קלקלו ע"י תשובתם אבל יהושע שלחם חרש פי' שלא ידעו שאר העם משליחותם ולכן לא חשש לקלקול והוא היה צריך לדעת זה איך יתנהג וכנ"ל. (ועי' רמב"ן קצת כעין זה).

במדרש רבה שלח לך אנשים זש"ה כחומץ